

אוֹמֵר: יִדְלַק כֹּל הַבְּגָד. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: יַעֲלֶה
- יתבטל החוט **בְּאַחַד וּמֵאֲתָיִם** חוטים:

משנה ג

הָאוֹרֵג מְלֵא הַסֵּיט מִצְמֹר הַבְּכוֹר בַּבְּגָד -
יִדְלַק הַבְּגָד כיון שצמר בכור אסור בהנאה, שנאמר
(דברים טו, יט): "וְלֹא תִגְזַז בְּכוֹר צֹאֲנָךְ". האורג
וּמִשְׁעַר הַנְּזִיר שאסור בהנאה, שנאמר (במדבר ו,
יח): "וְלִקַּח אֶת שְׁעַר רֹאשׁ נְזִירוֹ וְנָתַן עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר
תַּחַת זִבַּח הַשְּׁלָמִים", וכן **וּמִפֶּטֶר הַמּוֹר** שנערף
ואסור בהנאה. האורג אחד מהם כמלוא הסיט **בְּשֵׁק**
- **יִדְלַק הַשֵּׁק. וּבְמִקְדָּשֵׁינוּ** - אם הצמר או השער
הוא של קדשי בדק הבית או של קדשי מזבח -
מִקְדָּשֵׁינוּ - אוסרים בהנאה **כָּל שֵׁהֵן** אפילו בפחות
ממלוא הסיט⁵:

משנה ד

תִּבְשִׁיל שֶׁבִשְׁלוֹ בְּקִלְפֵי עֶרְלָה - שהסיק כירה
בקליפות ערלה ובישל עליה - **יִדְלַק** - יישרף
התבשיל, כיון שקליפות הערלה, שהוסקו כעצים,
השביחו את התבשיל. **נִתְעַרְבַּב הַתְּבִשִׁיל בְּאַחֲרֵיִם -**
בתבשילים אחרים המותרים - **יַעֲלֶה בְּאַחַד**
וּמֵאֲתָיִם:

משנה ה

וכן **תֵּנּוֹר שֶׁהִסִּיקוּהוּ בְּקִלְפֵי עֶרְלָה וְאַפָּה בּוֹ אֶת הַפֶּת -** תִּדְלַק הַפֶּת מפני
שיש שבח עצים בפת. **נִתְעַרְבַּב בְּאַחֲרוֹת -** תַּעֲלֶה בְּאַחַד וּמֵאֲתָיִם:

משנה ו

מִי שֶׁהָיוּ לוֹ חֲבִילֵי תֵּלְתָן - צמח ממשפחת הקטניות **שֶׁל פְּלֵאי הַכֶּרֶם** היינו
גידל תלתן בכרמו ועשה ממנו חבילות, ואסורים הם משום כלאי הכרם, **יִדְלְקוּ**
שנאמר (דברים כב, ט): "לֹא תִזְרַע כְּרָמְךָ כְּלָאִים פֶּן תִּקְדַּשׁ הַמְּלֵאָה", ודרשו "תִּקְדַּשׁ"
- תוקד אש.

ביאורים והרחבות

5. הטעם שמחמירים בקדשים מבואר בירושלמי, לפי שמדובר בקדשים שיש להם פדיון, ודבר
שיש לו מתירין אפילו באלף אינו בטל.

ר' עובדיה מברטנורא
לאיסור, הלכך כשארגו בבגד
ואין ידוע איזו הוא, ר"מ אומר
ידלק לטעמיה. וחכ"א יעלו
באחד ומאתים לטעמייהו,
כפלוגתא דלעיל: ג מצמר
הבכור. ואסור לגזוז בכור,
שנאמר (דברים טו) ולא תגזו
בכור צאנך. ובבכור בעל מום
איירי ולהכי בעי מלא הסיט,
דאילו בכור תם הרי הוא
מוקדשים, ותנן ובמוקדשים
מקדשים כל שהוא: משער
הנזיר. ושערו אסור בהנאה
שנא' (במדבר ו) קדוש יהיה גדל
פרע גדולו של פרע יהיה קדוש:
(ומפטר המור. לאחר עריפה
כולי עלמא מודו דאסור בהנאה
דגמרינן עריפה עריפה מעגלה
ערופה: בשק. גבי צמר תנא
בגד וגבי שער תנא שק דהכי
אורחיה: ד ידלק. דיש שבח
עצים בתבשיל, וכן בפת: יעלה
בא' ומאתים. ובהא מודה ר"מ,
דאין זה מעשרה דברים דחשיב
ר' מאיר דמקדשים, כדמוכח
בירושלמי: ו חבילי תלתן. אין
חבילה פחותה מכ"ה זירים:

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

ערלה - פרק שלישי

משנת רפאל - תט

נְתַעֲרְבוּ חבילי התלתן של כלאי הכרם **בְּאַחֲרֵימֵי** -
בחבילי תלתן של היתר - **כְּלָם** אסורים בהנאה
וַיִּדְלְקוּ שהואיל והתלתן נמכר במנין אינו בטל,
דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. **וְחֻכְמֵימֵי אֹמְרִים**: **יַעֲלוּ בְּאֶחָד**
וּמְאֲתָיִם שסוברים שאף דבר שבמנין בטל, כמבואר
במשנה הבאה:

דבר "חשוב" של ערלה אוסר התערובת

משנה ז

שְׁהִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: **אֵת שְׂדֵרְכּוֹ לְמִנּוֹת** -
להמכר במנין מפני חשיבותו, הרי הוא **מְקַדֵּשׁ** -
אוסר את כל התערובת ואינו בטל אפילו באלף⁶.
וְחֻכְמֵימֵי אֹמְרִים: **אֵינוֹ מְקַדֵּשׁ** משום חשיבותו,
אֲלֵא שְׁשֵׁה דְבָרִים בְּלֶבֶד שהם חשובים ביותר,
וְרַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: **שִׁבְעָה** דברים הם שאינם
בטלים מחמת חשיבותם, **וְאֵלּוּ הֵם**: **אֶגּוּזֵי פֶרֶךְ** -
שם מקום, **רְמוּזֵי בְדֵן** - שם מקום, **וְחֻבִּיּוֹת** יין
סְתוּמוֹת, **וְחֻלְפוֹת** - עלים מצלעות **הַתְּרֵדִין**,
וְקֻלְסֵי - קלחי כרוב, **וְדִלְעַת יוֹנִית**.
רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: **אֵף כְּפָרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת**
שחשובות הן ואינן בטלות.
הָרְאוּי מהמנויים לעיל **לְעֶרְלָה** - שנוהג בהם דין
ערלה, כגון אגוזים ורימונים וחביבות סתומות, אוסרים
את תערובתם משום **עֶרְלָה**. הראוי **לְכֻלְאֵי הַפְּרָם**
כגון תרדין, כרוב ודלעת, מקדשים תערובתם באיסור
כְּלָאֵי הַפְּרָם:

משנה ח

כִּיצַד תיבטל חשיבותם? **נִתְפָּצְעוּ** - נשברו **הָאֶגּוּזִים** או **נִתְפָּרְדּוּ הָרְמוּזִים** או

ר' עובדיה מברטנורא
נתערבו באחרים. גרסינן ולא
גרסינן ואחרים באחרים. ואי
גרסינן לה צריך לומר שנתערבו
כל אותן אחרים באחרים, דלא
הוי אלא חד ספיקא ואשמעינן
אע"ג דאיכא תרי רובי, אסירי:
כולם ידלקו. והא דלא אמרינן
ימכרו כולן חוץ מדמי איסור
שבהן כדאמר ר' שמעון בן
גמליאל בפרק בתרא דעבודה
זרה [משנה י'] גבי יין נסך,
משום דהכא חיישינן בכולהו
שמא יחזור הנכרי וימכרנו
לישראל, מה שאין כן ביין נסך
דליכא למיחש להכי? **ז שדרכו**
למנות. שאין אדם מוכרו אלא
במנין מפני חשיבותו: **פרך**
ובדן. שמות מקומות הן. ואני
שמעתי אגוזי פרך, אגוזים
שקליפתן רכה ונפרכין: **חלפי**
תרדין. עלין מצלעות התרדין:
קלסי כרוב. קלחי כרוב
שבארץ ישראל, שהם גדולים
וטובים: **של בעה"ב**. שהן
גדולים, אבל של נחתום קטנים
הן: **הראוי לערלה**. כגון אגוזים
ורמונים וחביבות סתומות:
והראוי לכלאי הכרם. כגון
חלפי תרדין וקולסי כרוב
ודלעת יונית. ואין הלכה כר"מ
ולא כר' עקיבא: **ח נתפצעו**
האגוזים. גרסינן ולא גרסינן
כיצד, וקמ"ל מתניתין דדוקא

ביאורים והרחבות

6. בגמרא (ביצה ג, ב; זבחים עב, ב) נחלקו בגירסא ז. רבי יוחנן אמר: **את שדרכו למנות** שנינו (דבר שמוכרים אותו רק במנין ולא באומד נחשב לדבר חשוב ואינו בטל). רבי שמעון בן לקיש אומר: **כל שדרכו למנות** שנינו (גם דבר שלפעמים נמכר באומד אינו בטל).